

การศึกษารูปแบบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ จังหวัดบุรีรัมย์

อัจฉรา รัตต์สันติสุข*

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปี 2538 ถึงปี 2550 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน ข้อมูลพื้นฐาน และสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการโดยทำการศึกษาจากผู้พิการทั้งหมดของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่จดทะเบียนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ถึง 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) ข้อมูลที่ได้จากทะเบียนผู้พิการที่จดทะเบียนโดยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ถึง 2550 2) รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พิการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้พิการได้รับจดทะเบียนสูงสุดในปีงบประมาณ 2538 ผู้พิการ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน คือมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด ประเภทความพิการพิการทางกายและการเคลื่อนไหว สูงสุดรองลงมาเป็น ความพิการทางการได้ยิน พิการทางสติปัญญา ความพิการซ้ำซ้อน พิการทางการมองเห็นและพิการทางจิตใจ ตามลำดับ ในการให้บริการรูปแบบของการรณรงค์ เป็น One stop service คือสามารถดำเนินการแล้วเสร็จ ผู้พิการสามารถรับเอกสารรับรองความพิการจากแพทย์ เพื่อขอจดทะเบียนผู้พิการจาก

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรับสมุดประจำตัวผู้พิการกลับบ้าน ณ จุดรณรงค์ในแต่ละอำเภอ ในวันที่ให้บริการ มีการพัฒนาโดยนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาให้บริการเพื่อประหยัดเวลาและเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ จากข้อมูลการจดทะเบียนพบว่าผู้พิการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวเกือบครึ่งหนึ่งของผู้พิการทั้งหมด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยการจัดทำกายอุปกรณ์จากองค์กรเอกชน การทำขาเทียม การตั้งโรงงานขาเทียมประจำตำบล การผ่าตัดแก้ไขความพิการ การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในการดูแลคนพิการ รวมทั้งการค้นหานวัตกรรมใหม่ๆ ในการให้บริการ

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กำหนดให้คนพิการที่ประสงค์จะรับสิทธิตามกฎหมาย ต้องจดทะเบียนคนพิการโดยต้องเป็นคนพิการตามข้อกำหนดและลักษณะความพิการ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ทั้งนี้จากข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2545 พบว่ามีคนพิการ ร้อยละ 1.7 ของประชากร คาดว่าเป็นคนพิการตามกฎหมาย ร้อยละ 78 หรือประมาณ 858,000 คน ขณะที่สถิติการจดทะเบียนของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ ณ วันที่

* นักวิชาการสาธารณสุข 8 หัวหน้างานพัฒนาบริการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

28 กุมภาพันธ์ 2549 มีคนพิการจดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 540,366 คนคิดเป็นร้อยละ 62.98

สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากร 1,538,738 คน คาดว่าจะมีผู้พิการ 26,158 คน และเป็นผู้พิการตามกฎหมาย 20,403 คน และมีผู้พิการที่จดทะเบียนแล้ว 16,255 คน คิดเป็นร้อยละ 79.66

การดำเนินงานผู้พิการ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ จัดให้มีการพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานจดทะเบียนผู้พิการทั้งในระบบปกติและจัด รณรงค์เพื่อเร่งรัดการจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ให้ผู้พิการมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี ช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควร ไม่ต้องภาระต่อ สังคม และกลับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการ พัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปี 2538 ถึงปี 2550
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน ข้อมูลพื้นฐาน และ สถิติการสังคมสำหรับผู้พิการ

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา หมายถึง ผู้พิการทั้งหมดของ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่จดทะเบียนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ถึง 2550

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้น 16,255 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แยกเป็น 2 ส่วน

1. ข้อมูลที่ได้จากทะเบียนผู้พิการที่จดทะเบียน โดยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ถึง 2550

2. รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้พิการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดบุรีรัมย์
2. เก็บรวบรวมข้อมูลตามทะเบียนบันทึกข้อมูลที่ได้รับผิดชอบงานเก็บรวบรวมไว้
3. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ รูปคอมพิวเตอร์ (Statistical Package for the Social Science) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา

รูปแบบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้พิการจังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การรณรงค์ออกเอกสารรับรองความพิการและจดทะเบียน คนพิการ

จากการรณรงค์ออกเอกสารรับรองความพิการและ จดทะเบียนคนพิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550 จำนวนผู้พิการ ที่จดทะเบียนผู้พิการโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 16,255 ราย พบว่า อำเภอที่มีผู้พิการมาก ที่สุดคืออำเภอเมืองบุรีรัมย์ ร้อยละ 11.54 รองลงมาคือ อำเภอลำปลายมาศ และนางรอง คิดเป็นร้อยละ 7.98 และ 7.77 ตามลำดับ ผู้พิการได้รับจดทะเบียนสูงสุดใน ปีงบประมาณ 2538 ร้อยละ 23.21 รองลงมาคือในปี 2549 และ 2550 ร้อยละ 22.17 และ 18.73 ตามลำดับ

เพศ ผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 58.57 และ 41.43 ตามลำดับ โดย

ผู้พิการในอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์เป็นเพศชายสูงถึงร้อยละ 65.86 รองลงมาคืออำเภอบ้านกรวดและคูเมือง ร้อยละ 64.94 และ 60.84 ตามลำดับ

อายุ ส่วนมากอยู่ในวัยแรงงาน คือมีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 18.47 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี และ อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 15.14 และ 13.60 ตามลำดับ เป็นที่น่าสนใจว่า มีผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 70 ปี ขึ้นไป เป็นผู้พิการสูงถึงร้อยละ 13.71 ทั้งนี้ พบผู้พิการที่มีอายุน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปี อายุสูงสุด 107 ปี อายุเฉลี่ยของผู้พิการใน จังหวัดบุรีรัมย์เท่ากับ 45.03 ปี

ผู้พิการชาย อยู่ในวัยแรงงานมากที่สุด โดยมีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 61.94 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี และ 51-60 ปี ร้อยละ 61.24 และ 61.13 ตามลำดับ ทั้งนี้เพศชายมีโอกาสเสี่ยงต่ออุบัติเหตุจากการทำงานมากกว่าเพศหญิง

ผู้พิการหญิง อยู่ในวัยชรามากที่สุด คือมีอายุ 70 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 48.00 รองลงมาเป็น วัยเด็ก อายุระหว่าง 0-10 ปี ร้อยละ 44.83 และวัยเรียน อายุระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 44.47

ประเภทของผู้พิการ ผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่เป็นผู้พิการประเภทที่ 3 หรือผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว ร้อยละ 47.72 รองลงมาเป็นผู้พิการประเภท 2 หรือผู้พิการทางการได้ยิน หรือการสื่อความหมาย และ ผู้พิการประเภท 5 หรือผู้พิการทางสติปัญญา ร้อยละ 13.77 และ 11.58 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่ามีผู้พิการประเภท 6 หรือ ผู้ที่มีความพิการซ้ำซ้อน และผู้ที่มีความพิการมากกว่า 1 ประเภทสูงถึงร้อยละ 10.21 เมื่อพิจารณาประเภทของความ พิการรายอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีผู้พิการประเภทที่ 1 คือ พิการทางการมองเห็นมากที่สุด คืออำเภอโนนดินแดง ร้อยละ 19.50 รองลงมาคืออำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และ อำเภอห้วยราช ร้อยละ 14.25 และ 12.33 ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการทางการมองเห็น ร้อยละ 11.07 อำเภอที่มีผู้พิการประเภทที่ 2 คือพิการทางการได้ยินหรือ การสื่อความหมายมากที่สุด คืออำเภอนาโพธิ์ ร้อยละ 18.81 รองลงมาคืออำเภอบ้านด่าน และคูเมือง ร้อยละ 18.21 และ 16.98 ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการทางการ

ได้ยินหรือการสื่อความหมาย ร้อยละ 13.77 อำเภอที่มีผู้พิการ ประเภทที่ 3 คือพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุด คืออำเภอละหานทราย ร้อยละ 53.33 รองลงมาคืออำเภอบ้านกรวด และแคนดง ร้อยละ 52.41 และ 51.64 ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ร้อยละ 47.72 อำเภอที่มีผู้พิการประเภทที่ 4 คือพิการทาง จิตใจหรือพฤติกรรมมากที่สุด คืออำเภอนอнокี่ ร้อยละ 11.0 รองลงมาคืออำเภอเมืองและพลับพลาชัย ร้อยละ 8.90 และ 8.35 ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรมร้อยละ 5.64 อำเภอที่มีผู้พิการประเภทที่ 5 คือพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้มากที่สุด คือ อำเภอพลับพลาชัย ร้อยละ 19.75 รองลงมาคืออำเภอบ้าน ใหม่ไชยพจน์ และหนองกี่ ร้อยละ 15.32 และ 14.92 ตาม ลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการทางสติปัญญาหรือ การเรียนรู้ ร้อยละ 11.58 อำเภอที่มีผู้พิการประเภทที่ 6 คือ พิการซ้ำซ้อน หรือพิการมากกว่า 1 ประเภทขึ้นไป มากที่สุด คืออำเภอประโคนชัย ร้อยละ 15.80 รองลงมา คืออำเภอ กระสัง และโนนสุวรรณ ร้อยละ 12.29 และ 11.89 ตามลำดับ ขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้พิการซ้ำซ้อน หรือพิการมากกว่า 1 ประเภท ร้อยละ 10.21

การได้รับสวัสดิการ

สวัสดิการด้านการแพทย์ ได้แก่ การได้รับบริการ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษาและการ ฟื้นฟูสมรรถภาพ, ได้รับการเยี่ยมโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การเยี่ยมบ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 96.84 ของผู้พิการ ได้รับการเยี่ยมบ้านโดยเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข โดยอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์มีการเยี่ยมผู้พิการ สูงสุด ร้อยละ 99.47 รองลงมา คืออำเภอพลับพลาชัย และ อำเภอพุทไธสง ร้อยละ 99.24 และ 98.79 ตามลำดับ

เครื่องช่วยเหลือผู้พิการที่สนับสนุนให้ผู้พิการ ได้แก่ รถเข็นสำหรับผู้พิการ รถสามล้อมือโยก ผู้พิการในจังหวัด บุรีรัมย์ ได้รับเครื่องช่วยเหลือผู้พิการ ร้อยละ 4.08 โดย อำเภอที่ได้รับเครื่องช่วยเหลือผู้พิการสูงสุด คือ อำเภอ ห้วยราช ร้อยละ 8.39 รองลงมาคืออำเภอพุทไธสง และ บ้านกรวด ร้อยละ 8.15 และ 7.47 ตามลำดับ

สวัสดิการด้านสังคม ได้แก่ การได้รับเงินช่วยเหลือ

ต่างๆ เช่น เบี้ยยังชีพรายเดือน และสวัสดิการอื่นๆ ทางด้านสังคม เบี้ยยังชีพ ผู้พิการที่มีความพิการมาก ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ไม่มีรายได้และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เป็นภาระของครอบครัว จะได้รับเบี้ยยังชีพเดือนละ 500 บาท ผู้พิการในจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับ เบี้ยยังชีพ ร้อยละ 88.69 โดยอำเภอที่ผู้พิการได้รับเบี้ยยังชีพสูงสุด คืออำเภอกระสัง ร้อยละ 99.90 รองลงมาคืออำเภอคูเมือง และละหานทราย ร้อยละ 99.49 และ 98.48 ตามลำดับ

สวัสดิการด้านอาชีพ ได้แก่ การได้รับการฟื้นฟูด้านอาชีพ, การกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ผู้พิการสามารถกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอิสระได้ รายละไม่เกิน 20,000-40,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ยและมีกำหนดส่งใช้ไม่เกิน 5 ปี ผู้พิการจังหวัดบุรีรัมย์กู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 8.36 อำเภอที่มีผู้พิการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอิสระสูงสุด คืออำเภอโนนดินแดง ร้อยละ 15.72 รองลงมาคืออำเภอนาโพธิ์ และแคนดง ร้อยละ 15.37 และ 12.70 ตามลำดับ

สวัสดิการด้านการบริการการศึกษา ได้แก่ การได้รับการศึกษาในสถานศึกษาหรือที่บ้าน ผู้พิการร้อยละ 0.61 ได้รับการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ อำเภอที่มีผู้พิการได้รับการศึกษาสูงสุด คืออำเภอแคนดง ร้อยละ 6.15 รองลงมาคืออำเภอบ้านด่านและปะคำ ร้อยละ 3.09 และ 1.78 ตามลำดับ

จังหวัดบุรีรัมย์ได้ดำเนินการรณรงค์ออกเอกสารรับรองความพิการ และจดทะเบียนผู้พิการ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2537 เป็นต้นมา หลังจากนั้นได้ดำเนินการอีกในปี 2542, 2544, 2549 และ 2550 โดยเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ (ประชาสงเคราะห์จังหวัดเดิม) รูปแบบของการรณรงค์ เป็น One stop service คือสามารถดำเนินการแล้วเสร็จ ผู้พิการสามารถรับเอกสารรับรองความพิการจากแพทย์ เพื่อขอจดทะเบียนผู้พิการจากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรับสมุดประจำตัวผู้พิการกลับบ้าน ณ จุดรณรงค์ในแต่ละอำเภอ ในวันที่ให้บริการ

ในการดำเนินงาน ปี 2538, 2542, 2544 พบปัญหาว่าผู้พิการต้องรอนาน เนื่องจากเตรียมหลักฐานไม่ครบ และเทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพยังไม่ทันสมัย ผู้พิการต้องเดินทางด้วยความยากลำบากจากจุดรณรงค์ไปถ่ายเอกสาร และถ่ายรูป ที่ร้านในตลาด ซึ่งต้องใช้เวลารอประมาณ 2-3 ชั่วโมง

ปี 2549 งานพัฒนาบริการจึงได้จัดซื้อกล้องถ่ายรูปแบบดิจิทัล พร้อมเครื่องถ่ายเอกสารและ Printer แบบ All in one ออกให้บริการแก่ผู้พิการ โดยคิดค่าบริการเพียงรายละ 20 บาท หรือให้บริการโดยไม่คิดมูลค่าสำหรับผู้พิการที่ไม่สามารถจ่ายเงินได้ พร้อมทั้งออกให้บริการถ่ายรูปที่บ้านในรายที่ไม่สามารถนำผู้พิการมาที่จุดรณรงค์ได้ และบางกรณีแพทย์ได้ให้ความกรุณาเดินทางไปประเมินผู้พิการถึงที่บ้าน เพื่อความสะดวกของผู้พิการ เป็นผลให้จังหวัดบุรีรัมย์สามารถจดทะเบียนผู้พิการได้เป็นจำนวนมาก

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ผู้พิการบางรายไม่สามารถจดทะเบียนได้เนื่องจากขาดเลข ประจำตัว 13 หลักเพราะไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน หรือไม่เคยได้รับการแจ้งเกิดเนื่องจากญาติไม่เห็นความสำคัญในการแจ้งเกิด
2. ผู้พิการบางรายไม่สามารถเดินทางมาตรวจร่างกาย/จดทะเบียนได้เนื่องจากมีความพิการมากหรือมีความพิการทางสติปัญญา ญาติไม่สามารถพาเดินทางมาตรวจร่างกาย/จดทะเบียนได้
3. ผู้พิการและญาติส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารประกอบการจดทะเบียน

2. การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากข้อมูลการจดทะเบียนพบว่าผู้พิการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวเกือบครึ่งหนึ่งของผู้พิการทั้งหมด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยแบ่งเป็นโครงการย่อยได้แก่

2.1 โครงการจัดหากายอุปกรณ์จากองค์กรเอกชน

ปีงบประมาณ 2547 ได้รับความอนุเคราะห์จากสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขส่วนกลาง มอบรถเข็น รถหัดเดิน อุปกรณ์ยกผู้ป่วย แก้อ้อบน้ำ จำนวน 175 ชิ้น เหล่ากษัตริย์จังหวัดมอพรตเข็นผู้ป่วย 30 คัน เนื่องในวันแม่แห่งชาติ

ปีงบประมาณ 2548 ได้รับความอนุเคราะห์จากองค์กร Wheel of Hope ประเทศอเมริกา ผ่านสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต จังหวัดเชียงใหม่ มอบรถเข็น รถสุขภัณฑ์ ที่นอนและอุปกรณ์อื่นๆ จำนวน 73 ชิ้น

ปีงบประมาณ 2549 ได้รับรถเข็นสำหรับเด็กพิการ จากมูลนิธิเด็กพิการ จำนวน 12 คัน และได้รับความอนุเคราะห์จากองค์กร Wheel For The World Jony and Friend ผ่านสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต จังหวัดเชียงใหม่ มอบรถหัดเดิน รถเข็นและอุปกรณ์อื่นๆ จำนวน 146 ชิ้น

2.2 โครงการขาเทียมพระราชทานเคลื่อนที่

โดยมูลนิธิขาเทียมในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องจากบุรีรัมย์มีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตย กัมพูชา ทำให้ยังมีผู้พิการขาขาดจากการเหยียบกับระเบิด จากอุบัติเหตุจรวด และภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน จำนวนมาก มูลนิธิขาเทียมฯ จึงออกหน่วยขาเทียมพระราชทานเคลื่อนที่มาให้บริการระหว่างวันที่ 4-19 ตุลาคม 2549 ให้บริการทำขาเทียมให้คนพิการ 188 คนจำนวน 221 ขา เนื่องจากยังมีผู้พิการขาขาดกระจายอยู่ในพื้นที่ มูลนิธิขาเทียมฯ ได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงงานขาเทียมประจำตำบลขึ้น 3 แห่งคือ

1. โรงงานขาเทียม ตำบลสำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย มีพื้นที่ติดต่อกับชายแดนประเทศกัมพูชา ให้บริการแก่ผู้พิการขาขาดในอำเภอละหานทราย โนนดินแดง ประคำ หนองกี่ โนนสุวรรณ
2. โรงงานขาเทียมตำบลหนองไม้งาม อำเภอบ้านกรวด มีพื้นที่ติดต่อกับชายแดนประเทศกัมพูชา

ให้บริการแก่ผู้พิการขาขาดในอำเภอบ้านกรวด ประโคนชัย พลับพลาชัย กระสัง

3. โรงงานขาเทียมตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง ให้บริการแก่ผู้พิการขาขาดในอำเภอคูเมือง แคนดง สดึก พุทไธสง บ้านใหม่ไชยพจน์ นาโพธิ์

โดยที่โรงงานขาเทียมทั้ง 3 แห่ง ตั้งอยู่ในบริเวณขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้สถานที่ก่อสร้างโรงงาน จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ค่าเบี้ยเลี้ยง และพาหนะของช่างทำขาเทียม ตลอดจนระยะเวลาการอบรมและ ค่าจ้างช่างประจำโรงงาน เป็นรายเดือน บริษัท Mektex Manufacturing Corporation ได้บริจาคงบประมาณค่าก่อสร้างโรงงาน ผ่านมูลนิธิขาเทียม ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นเงิน 800,000 บาท มูลนิธิขาเทียม ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จัดอบรมช่างทำขาเทียม โดยไม่คิดมูลค่า พร้อมอนุเคราะห์ที่พัก ให้แก่ช่างประจำโรงงานขาเทียม โรงงานละ 2 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้พิการขาขาดซึ่งมีภูมิลำเนาในตำบลที่โรงงานขาเทียมตั้งอยู่ มอบเครื่องมือ เครื่องใช้ประจำโรงงาน และอุปกรณ์สิ้นเปลือง โรงงาน ทั้ง 3 แห่งเปิดบริการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ปัจจุบันมีผู้มารับบริการทำขาเทียมใหม่ และซ่อมแซมขาเทียมที่ชำรุด จำนวนทั้งสิ้น 42 ขา ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายภาครัฐ องค์กรเอกชน ท้องถิ่นและผู้พิการ

2.3 โครงการจัดหากายอุปกรณ์โดยงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้จัดสรรงบประมาณ ปี 2546 เพื่อใช้ในกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เนื่องจากยังมีผู้พิการที่จำเป็นต้องใช้กายอุปกรณ์เป็นจำนวนมาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้จัดซื้อกายอุปกรณ์ดังนี้

ผู้พิการทางกาย/การเคลื่อนไหว จัดซื้อรถเข็น สำหรับคนพิการจำนวน 250 คัน รถโยกจำนวน 160 คัน

ผู้พิการทางการได้ยิน/การสื่อสารจัดซื้อเครื่องช่วยฟัง จำนวน 85 เครื่อง

2.4 โครงการคัดสรรกรมตแต่งแก้ไขปากแห่ง เขตแดนใหม่และความพิการอื่น

โดยสภาภาชาชาติไทยได้จัดทีมแพทย์พยาบาลมาให้
บริการผ่าตัดผู้พิการปากแห่งเขตแดนใหม่และความพิการอื่น
ระหว่างวันที่ 24-28 กันยายน 2550 จำนวน 78 ราย

2.5 การพัฒนาศักยภาพเพื่อพัฒนางานคนพิการ

2.4.1 การจัดอบรมผู้ปกครองเด็กพิการทางสติ
ปัญญาและเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิ
เด็กปัญญาอ่อน ทั้งวิทยากรและงบประมาณ ปี 2549 ที่
อำเภอประโคนชัย จำนวน 60 คนและปี 2550 ที่อำเภอ
เมืองบุรีรัมย์ จำนวน 60 คน

2.4.2 โครงการให้บริการแบบครบวงจรในระดับ
ชุมชน ปี 2548 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดำเนินโครงการให้บริการแบบ
ครบวงจรในระดับชุมชน ในรูปแบบการดำเนินงานฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ด้วยการจัดอบรมผู้อาสา
สมัครดูแลผู้พิการ (อพมก.) ในอำเภอลำปลายมาศ และ
กระสัง อำเภอละ 15 คน ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
บุรีรัมย์ ได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการอบรม
อาสาสมัคร ในอำเภอพลับพลาชัย และหนองหงส์ อำเภอ
ละ 15 คน โดยมีวัตถุประสงค์ให้อาสาสมัครดังกล่าว ติดตาม
ดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพ และให้ความช่วยเหลือผู้พิการ จาก
การประเมินผล พบว่า ในภาพรวม ผู้พิการและญาติมีความ
พอใจที่มีอาสาสมัครซึ่งเป็นบุคคลในชุมชน มาช่วย
เหลือ ดูแล เป็นการลดภาระของครอบครัวไปได้ระดับหนึ่ง

2.4.3 โครงการพัฒนาระบบบริการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้จัดสรรงบ
ประมาณ ให้สถานบริการได้พัฒนาระบบบริการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ ด้วยการจัดทำโครงการเพื่อค้นหา
นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อคนพิการ ในปี 2548-2549 ได้รับ
งบประมาณ ให้ดำเนินการ ใน 8 อำเภอ คือ พุทไธสง
บ้านกรวด นางรอง ละหานทราย กระสัง ลำปลายมาศ ชำนิ
โนนดินแดง ซึ่งโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอำเภอ
พุทไธสงได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในงานนวัตกรรมสร้างหลักประกันสุขภาพสำหรับคนพิการ

เมื่อวันที่ 12-13 มีนาคม 2550 ในปี 2550ได้รับงบประมาณ
ให้ดำเนินโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอีก 13 แห่งซึ่ง
คาดว่าจะเกิดนวัตกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการในจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงาน ด้านผู้พิการ

ถึงแม้ว่าสังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มในการเปลี่ยน-
แปลงทัศนคติและมุมมองต่อผู้พิการไปในทางที่เป็นสากล
มากขึ้น มีการบรรจุเรื่องของคนพิการลงในแผนพัฒนา
ประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการในสังคม แต่ใน
มุมมองจากประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผู้พิการ ตลอด
กว่า 20 ปีนั้นยังมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ส่วนใหญ่ใน
แต่ละหน่วยงานทำงานแบบแยกส่วน เฉพาะส่วนที่หน่วย
นั้นๆ รับผิดชอบ เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น
แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว หลายหน่วยงานทำ
กิจกรรมที่ซ้ำซ้อนกันในกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ตัวอย่าง
เช่นผู้พิการรายเดียวอาจได้รถ 3 คันจากสาธารณสุข
มหาดไทย องค์กรเอกชน แต่บางรายไม่ได้รับการช่วยเหลือ
จากหน่วยใดเลยแม้แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีเช่นนี้ควรมอบหมายให้หน่วยงานหลัก
ตั้งคณะทำงานพิจารณานโยบายการแผนการดำเนินงาน
โดยใช้ฐานข้อมูลเดียวกันเป็นตัวกำหนดยุทธศาสตร์ และ
จัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ควรมีตัวแทน
องค์กรคนพิการและผู้ปฏิบัติงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง
ร่วมพิจารณาแผนและกิจกรรมมากกว่าการทำตามที่ส่วน
กลางกำหนด

2. สมาคม องค์กร หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับคน
พิการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง ทำให้ผู้พิการส่วนน้อย
ซึ่งเป็นผู้พิการที่มีโอกาสที่ดีในชีวิตอยู่แล้ว ที่จะสามารถ
เข้าถึงบริการเหล่านั้น ควรพัฒนาช่องทางในการเข้าถึง
หน่วยงานเหล่านี้ และควรกระจายให้อยู่ในส่วนภูมิภาค
เพื่อเกิดความคล่องตัวในการประสานงาน และควรเน้น
การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้มาก

3. ผู้ดูแลผู้พิการ (Care Giver) มีบทบาทสำคัญ
อย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของคนพิการเช่นเด็กพิการ 1 ราย

แม่ต้องออกจากงานเพื่อดูแล พ่อต้องทำงานหนักมากขึ้น เพื่อชดเชยรายจ่ายของครอบครัว หากแม่หรือพ่อพิการมีเด็กหลายๆ คนที่ต้องขาดเรียน เพื่อออกมาดูแลในการทำกิจวัตรประจำวันส่วนตัวของผู้พิการ ทำให้โอกาสในการหารายได้และโอกาสทางการศึกษานั้นลดน้อยลง

4. มาตรการทางภาษี ค่าชดเชยการเสียโอกาส ในการดูแลผู้พิการควรมีการนำมาพิจารณาในระดับชาติ ไม่ใช่หลักการจะให้ครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบแต่ผู้เดียว ในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้พิการน่าจะมีการพิจารณาปรับตามภาวะเศรษฐกิจไม่ควรคงอยู่ที่ 500 บาทตลอดไป

5. ในด้านการศึกษาสำหรับคนพิการมีน้อยและส่วนใหญ่อยู่ในเมืองใหญ่ ทำให้ผู้พิการที่อยู่ในชนบทขาด

โอกาสทางการศึกษา ถึงแม้จะมีการเรียนร่วมแต่ครูที่มีความชำนาญมีน้อยมาก ควรจะมีระบบการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกระจายอย่างทั่วถึง

6. การสนับสนุนการจ้างงานคนพิการ ในหลักการ มีการเปิดกว้างให้แต่ละสถานประกอบการจ้างงานคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรจะมีการเริ่มอย่างจริงจัง มีการเผยแพร่ต่อสื่อสาธารณะ มี มาตรการทางภาษี หรือรางวัลแก่หน่วยงานที่จ้างงานคนพิการ ควรจะมีการจัดทำฐานข้อมูลคนพิการ ที่มีความสามารถด้านต่างๆ เช่นคอมพิวเตอร์ ออกแบบ ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น เพื่อเป็นทางเลือกของหน่วยงาน

บรรณานุกรม

1. _____. (2537). **พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534**. สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกรุงเทพมหานคร.
2. กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (2542). **คู่มือคนพิการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. (ม.ป.พ.)
3. กระทรวงสาธารณสุข. **แผนการพัฒนาระบบสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2540**. (ม.ป.พ.)
4. คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. **แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพมหานคร. ศรีเมืองการพิมพ์.

